

BIJLAGE W

GUTenberg '90

Thema: T_EX en de Grafische Kunst

C.G. van der Laan

15–17 mei 1990

T_EX3.x is essentially about fonts

Samenvatting

- Zusterclubs zijn automatisch lid van elkaar.
- DANTE en GUTenberg 100% gegroeid.
- TUGlib wordt uitgebreid met T_EX bibliografie.

Producten/macros

- Zetten commutator diagrammen via L^AT_EX.
- Ook muziek zetten nu via T_EX.
- Zetten van (ADA, . . .) programmas.
- Zetten van bridge literatuur.
- Voor multilingual T_EX3.0 is MLT_EX nog nodig.
- T_EX in kleur?

1 Algemeen

Als NTG vertegenwoordiger hoefde ik geen deelnamekosten te betalen. De proceedings —GUTenberg cahiers 5— en locale informatie werden aan het begin van de conferentie aan de deelnemers uitgereikt.

Het programma bestond uit:

- ma 14 mei: T_EX-EOB vergadering,
- di 15 mei: Workshops en L^AT_EX introductie cursus (parallel),
- wo/do 16-17 mei: Ledenvergadering en de eigenlijke conferentie,
- vr 18 mei: Cursus plain T_EX macros (Seroul).

Ik had deelgenomen aan de T_EX-EOB vergadering, een workshop en uiteraard de conferentie. Ik heb mijn zegje gedaan in de EOB-vergadering en twee verhalen gehouden: T_EX and SGML, en Typesetting bridge via plain T_EX.¹

2 Reizen etc.

's Morgens 13 mei vertrokken naar Parijs. Vandaar aan het eind van de dag doorgereisd naar Toulouse. Donderdagavond 17 mei de nachttrein naar Parijs en de volgende dag doorgereisd naar Garnwerd. Het traject Parijs ⇔ Toulouse heb ik per couchette afgelegd. In Toulouse

heb ik, om de kosten te drukken, een goedkoop hotelletje opgezocht. (Hierdoor vermijd je de registratie overhead, en bovendien kun je goedkope hotelletjes niet boeken via de congresorganisatie of 'VVV').

3 T_EX-EOB

Deelnemers aan de vergadering: Bernard Gaille (gastheer en voorzitter), Nelson Beebe (TUG president), Malcolm Clarke (Europese coordinator), Joachim Lamarsch en Luzia Dietsche (DANTE), Philippe Louarn (Editor Cahiers), Olivier Nicole (L^AT_EX docent), nog enige GUTenberg bestuursleden en later Jacques André. Er zijn geen notulen gemaakt.

Wat is er allemaal gebeurd? Vorig jaar in Parijs was de eerste bijeenkomst, vervolgens de happening in Stanford, en, informeler, het weerzien in Karlsruhe, waar o.a. Cork is voorbereid.

Gespreksonderwerpen:

• Vice-presidents TUG useful?

Voorzitters nationale/taal-groeperingen zijn vice-president van TUG (Het nut hiervan wordt m.n. door Bernard erg in twijfel getrokken; ik vind het wel nuttig o.a. doordat de informatiestromen nu structureel geregeld zijn van TUG naar ons. Omgekeerd is het de bedoeling dat wij als TUGboard leden meedenken

¹Werk in 'progress.' Het bridgeverhaal, in definitieve vorm, verschijnt in TUGboat 11#2. T_EX and SGML zal verder uitgewerkt worden – met tabellen en linking — voor de Europese TUG-bijeenkomst in Cork en de NTG najaarsbijeenkomst.

over de T_EX Users Groups evolutie. De meningen lagen verdeeld: DANTE en GUTenberg zijn het met elkaar eens, terwijl Malcolm en ik meer op een lijn zitten, een meer cooperatieve attitude hebben. Bernard en Joachim willen meer naar zich toetrekken.)

- **Voordeel leden t.a.v. zusterverenigingen.**

Leden van een zustervereniging kunnen deelnemen aan de andere bijeenkomsten tegen ledenprijs. (Dit punt was vorig jaar aangestipt en inmiddels de facto door de Europese T_EX Gebruikersgroepen geadopteerd. De discussie draait om de houding van TUG jegens de overige groepen.² Hierdoor heen loopt het zwevende wederzijdse lidmaatschap. Nelson zou deze beide punten meenemen. De relevantie naar de andere Europese clubs is niet zo groot: in Karlsruhe waren 4 Nederlanders, nauwelijks Fransen (toegegeven het was niet door DANTE georganiseerd); in Parijs was ik de enige Nederlander; idem in Stanford; nu was er nog een Nederlander, n.b. (nog) geen NTG lid; en in Engeland, dit voorjaar, nam Joop van Gent deel, toen wel lid van ukT_EXug en (nog) geen lid van NTG. Het effect van deze maatregel is vooral psychologisch. T.a.v. de Europese TUG bijeenkomsten acht ik het meer relevant.

- **Informatie uitwisseling.**

De zusterverenigingen zijn automatisch lid van elkaar; de Europese coordinator is 'lid' van elke TUG. Dit punt is hier besloten en garandeert o.a. de uitwisseling van informatie.

- **T_EX-EOB bijeenkomsten.**

Ook vonden wij elkaar dit jaar eindelijk in de vergaderfrequentie en -plaats: eenmaal per jaar, en wel op de Europese TUG bijeenkomst, dus in Cork dit jaar. Daarnaast is het natuurlijk helemaal niet verboden om met elkaar contact te hebben en eventueel zaken voor te bereiden.

- **Stand van zaken.**

Wij begonnen trouwens met het schetsen van elkaars wel en wee sinds vorig jaar.

Malcolm: ukT_EXug heeft nog geen officiële naam. Zijn bestuur ontbeert daadkracht vanwege het staken der stemmen. Hun bijeenkomsten krijgen steeds meer het karakter van een workshop, de laatste was over bibliografieën en indices. De Exeter proceedings zijn uit.

Kees: zie mijn 'jaarverslag',³

Joachim: DANTE's ledental is verdubbeld.

Joachim deelde 'Die T_EXnische Komödie 1,' uit.⁴

Cursussen tijdens de DANTE bijeenkomsten zijn zo goed als gratis! (Malcolm en ik vonden dat dat structureel niet vol te houden is en dat het zondigt tegen

het principe 'de gebruiker betaalt.' Nu zijn er oneigenlijke geldstromen of vreselijk enthousiaste leden die gratis willen werken.)

Gewezen werd op Breitenholers benadering van het meertaligheidsprobleem ('chapter'-probleem). Zijn artikel is of zal verschijnen in TUGboat.

Overigens, zoals bekend, verzorgt Luzia de Duitse samenvattingen van TUGboat.

DANTE krijgt er ook een internet server in Stuttgart bij (150 à 200 MByte).

PR activiteiten via o.a. artikelen in tijdschriften.

(Een subtiel onderscheid werd gemaakt tussen DANTE leden en de Duitse T_EX geïnteresseerden. Tot de laatste categorie behoren o.a. Frank Mittelbach, Rainer Schöpf en Anne Brüggeman-Klein. Stefan von Bechtolsheim?).

T.a.v. T_EX op middelbare scholen was geen nieuws te melden.

Bernard: GUTenberg is ook drastisch gegroeid, 350 leden nu.

Zij werken samen met DANTE m.b.t. de fileserver.

Telkens terugkerende wekzaamheden, nog steeds gedaan door vrijwilligers, zijn: secretariaat GUTenberg, en listserver onderhoud/reviewing, productie cahiers. GUTenberg cahiers: 4-maal per jaar.

Ook zij distribueren PD PC versies. Daarnaast verspreiden zij Ferguson's MLT_EX. Een floppy service dus.

Zij zoeken vrijwilligers voor de redactie van de cahiers en vrijwilligers die als Goeroe, lees vraagbaak, willen optreden.

- **Organisatie.**

Herstructurering TUG-commissies. Als voorbeeld werd aangehaald: Michael Ferguson's 'Foreign language' volunteeing. Er zijn kennelijk twee stromingen. De eerste die zegt (waartoe Nelson, Malcolm en ik behoren) ha prima iemand wil zich ergens voor inzetten, hear hear, en laten wij deze energie zo goed mogelijk benutten, en de tweede die zegt dat er eerst gesproken moet worden over wat gewenst wordt, dat dat vervolgens formeel besloten moet worden (met taakstelling en zo) en dat er dan een commissie verkozen en benoemd moet worden. De angel in dit soort discussies is niet zozeer wie er gelijk heeft — beide werkwijzen hebben hun voor en tegen— maar dat het zo polariserend werkt. Het is veeleer de kunst het enthousiasme levend te houden, verstandig met de energie om te gaan, en die formele structuur te gebruiken die gegeven de omstandigheden het beste is. (Jawel hoor een mondvul, maar hoe doe je dat, hoor ik diverse mensen al zeggen. Welnu, het is dé opgave

²Inmiddels is gebleken dat voor de Cork bijeenkomst Europese gebruikersgroepsleden dezelfde korting genieten als TUG leden.

³NTG's second year.

⁴Het begint al op een tijdschrift te lijken: Knuth's 3.0 verhaal is er in opgenomen; BibT_EX en makeindex bespreking; regel.sty (o.a. voor programma teksten); struct.sty (structuurdiagrammen voor programmeren); TEXPART.BAT (meertalige L^AT_EX documenten); EXPDLIST (een uitbreiding van descriptor omgeving); vergelijking van diverse T_EX programmatuur, o.a. de PD versies; MID's The Publisher; diverse aankondigingen, o.a. onze aug conferentie; samenvattingen TUGboat artikelen; en enkele speelse aardigheidjes, zoals T_EX-poezie.

van de diverse boards daar goed mee om te gaan.) Ook werd het verkooppunt van TUG gadgets in Europa bekritiseerd (m.n. dat TUG zonder overleg met betrokkenen, i.e. Europeanen, Peter Abbott daarvoor heeft aangezocht.) Ook hier zit weer wat in, maar ik ontkom niet aan de indruk dat de klagers niet naar het resultaat kijken maar eerder dat zij op zijn minst een vinger in de pap willen hebben. Ik sta achter ReG's benadering om vanaf een of ander betrouwbaar punt in Europa, een set verkoopartikelen langs de diverse bijeenkomsten te laten 'gaan.' Het probleem is echter vrijwilligers te vinden die dit gedegen willen behartigen. (N.b. TUG gebruikt zijn 'personnel' —de betaalde krachten en hun aanhang— hiervoor.) ReG's 'summit' agenda (Met onderwerpen: Reciprocal membership with TUG, distribution points in Europe for publications and TUG products, helping \TeX ies in eastern Europe, . . .) werd eveneens bekritiseerd, alhoewel duidelijk was aangegeven dat men agendapunten kan indienen.

- **Wandelgangen praat.**

Malcolm en ik bespraken tijdens een lunch dat het helemaal zo gek niet is te denken aan continentale TUGboats. Waarom zou GUTenberg niet eens een TUGboat kunnen 'maken.' Tenslotte hebben zij een productieproces tot hun beschikking. Bijvoorbeeld een special issue over meertaligheidsaspecten? Nelson zou ook dit meenemen.

In discussie met Nelson over de relatie \TeX -diroff vertelde hij mij dat het grote probleem met de . . . roff programmatuur is dat er noch kennis noch documentatie over de kern is —de auteur ervan is om het leven gekomen bij een verkeersongeluk.

Nelson had enkele velletjes met notities gemaakt, waarvan hij wel degelijk nota zou nemen, en proberen het beste ervan te maken! Ik heb daar wel vrouwen in, enne . . . natuurlijk zijn Keulen en Aken niet op een dag gebouwd. Overigens TUG heeft 3500 leden en de diverse Europese groeperingen hebben er zo'n 1000.

4 Dinsdag 15 mei

Tutorials

De overzichtsverhalen die ik volgde waren erg verbaal, en weinig ondersteund met dias of transparanten. Ondanks de simultane vertalingen —erg duur overigens— ben ik niet gewend de essenties van een verhaal uit zo'n stortvloed van woorden op te pikken. Overigens kwamen men niet veel verder dan wat voorbeelden te laten zien en dat het toch eigenlijk allemaal erg complex en een kwestie van smaak was.

Workshop: Professionele kwaliteit bij het publiceren met PC's

Om de sfeer van de workshop enigszins aan te geven de volgende anecdote. Bij meerkolomsuitvoer viel mij

op dat de docenten geen uitlijning hanteerden. Ik vroeg of zij dit als beter kwalificeerden. Zij lieten mij vol trots zien dat als je uitlijnt je dan lelijke en onregelmatige woordafstanden kreeg (met hun XPress tool). Ik was sprakeloos vanwege de verwarring van de gewenste kwaliteit met het haalbare resultaat van het gehanteerde product. Ook inspectie van de proceedings leverde weinig harde criteria op: ja, daar was wel wat teveel wit en de lettertypes van de diverse koppen en subkoppen waren niet harmonieus e.d.

Paneldiscussie: Laugier, le Tallec, Marshall

De paneldiscussie kwam tot geen resultaten noch was de discussie geanimeerd. François Chahuneau, die ik ook al bij Kluwer op de SGML-database bijeenkomst ontmoet had, schetste wel de houding van \TeX ies die iets moois gerealiseerd hadden: . . . terwijl iedereen zich vergaapt aan het resultaat, verdoezelt de auteur hoeveel 'vallen en opstaan' eraan vooraf gegaan is.

5 De conferentie

Na de algemene ledenvergadering, die ik wederom uit beleefdheid niet heb bijgewoond, opende Bernard de conferentie. Hij resumeerde de activiteiten van het afgelopen jaar, zie zijn relaas tijdens de \TeX -EOB discussie op de vorige bladzijde.

Nelson Beebe: TUG forward into the '90s

Een overzichtsverhaal (Niet opgenomen in de proceedings, wel heb ik een kopie van zijn transparanten meegekregen).

Bijeenkomsten:

TUG, \TeX as, 18?–20 june (met cursussen er omtoe),
JTUG en NTG/SGNL-Holland, 31 aug (met cursussen er omtoe),

TUG in Europe, Cork, 10–13? sept (met cursussen er omtoe),

DANTE, en 9^e bijeenkomst Duitstalige \TeX geïnteresseerden, Göttingen, 10–12 oct,

NTG, DEC Utrecht, 20 nov,

DANTE, en 10^e bijeenkomst Duitstalige \TeX geïnteresseerden, Wenen, 20–22 febr.

\TeX 3.0 en Metafont2.0

De aanleiding tot verandering was het zetten van meertalige documenten via \TeX beter mogelijk te maken. (Uni-lingual hyphenation needed to be fixed, with en passant improved hyphenation of ligatures etc.). Bij gebrek, op korte termijn, van 256 character fonts (en zelfs wat waar precies moet komen in deze tabellen, helaas geen standaard, en dus diversiteit c.q. verwarring) hebben wij nog te maken met problemen met woordafbreking voor geaccentueerde woorden, en i.h.a. met

woorden die een commando bevatten. (Zie Ferguson's verhaal.) De goede edities van de boeken zijn: Vol A Computers and Typesetting *ninth printing*, zachte kaft versie \TeX book *Seventeenth printing*.

Samengestelde of virtuele fonts

...each character is described by a program in DVI language, allowing positioning, rules and even `\specials`.

Dit maakt het mogelijk om letters met accenten goed te doen, en het lost het probleem op hoe \TeX fonts af te beelden op randapparaat specifieke fonts. N.b. Volgens Nelson had implementatie op \TeX nivo ontmoeten: nu moeten de drivers aangepast worden of er moet een `virdvi` \rightarrow `dvi` geschreven worden.

Metafont naar Postscript

Hij gaf referenties naar werk op dit gebied:
1987 Leslie Carr and Sebastian Rahtz;
1989 Victor Ostromoukhov;
1989 Graham Toal & Graham Asher;
1990 Daniel Berry & Shimon Yanai.

Diverse nieuwtjes

Adobe geeft Type 1 font formaat vrij.
Er is een `TUGlib@science.utah.edu` server, met faciliteiten analoog aan `NETlib`, zoals 'who is'. (Andere suggesties: Wat is in welke collectie; Actueel literatuur overzicht (Deze suggesties heb ik met hem besproken, c.q. meegegeven.))

Aanbevolen literatuur: David Buerger(1990?): \LaTeX for Engineers and scientists; en natuurlijk de boeken van von Bechtolsheim, die nog moeten verschijnen. `BIBTeX` 1.0 zal hopelijk van de zomer verschijnen.

Ferguson: Het nieuwe tijdperk \TeX 3.0

Hij gaf aan dat de 90er jaren beheerst zullen worden door:

- meertalige documenten,
- exotische standaard fonts,
- gemakkelijker documentuitwisseling,
- ondersteuning door print industrie.

Nodig zijn: Nieuwe 8-bits fonts (hoelang zullen deze op zich laten wachten?), nieuwe drivers, algemene de facto acceptatie door wijdverbreid gebruik, universele \LaTeX stilen.

Tekortkomingen \TeX 3.0:

geen automatische (complexe) `\discretionary`, geen woordafbreking bij samengestelde symbolen, of algemener woorden met een opdracht erin.

Zijn toevoeging `—\charsublist` in $ML\TeX$, die \TeX *multi-lingual* maakt— breekt ook woorden met expliciet geaccentueerde tekens af. $ML\TeX$ wordt met $PCT\TeX$ geleverd; GUTenberg distribueert een apparaat onafhankelijke versie.

Grimault e.a: Beginnerservaringen met \LaTeX

Uitermate charmant was de bijdrage van deze dames die geen doekje wonden om enige \LaTeX ongemakken.

Geconstateerde negatieve ervaringen waren:

- Onbekendheid met wat waar te verkrijgen is.
- Het ontbreken van een \LaTeX introductie in het Frans.
- $PCT\TeX$ gaf problemen bij het gebruik van andere fonts en daarom is \TeX tures gebruikt.
- Eisen opdrachtgevers kwamen niet overeen met \LaTeX stilen.

Wensen:

- legenda bij tabellen centreren op tabelbreedte,
- automatische breedtebepaling van tabellen kleiner dan `\textwidth`,
- hbt opties zijn *ongehoorzaam*,
- geen handmatige correctie van weduwen en wezen.

Zij bedienen zich van: voorgedefiniëerde toetsen in de editor, preprocessor voor accenten en speciale tekens.

Laugier: Waarom \TeX ? Waarom niet eigenlijk?

Ook hier blijkt dat motiverende, c.q. wervende, verhaaltjes als nuttig worden ervaren. Hij benadrukte de vele gebruiksmogelijkheden van \TeX : wiskunde, chemie etc., met daarnaast Grieks, Russisch, etc., tabellen, bibliografieën e.d. In hun drukkerij hebben zij \TeX -Metafont-Postscript geïntegreerd (Ostromoukhov) en gebruiken zij in een net MacintoshII en IBM PC gekoppeld aan een laserprinter (300dots/inch) en fotozetter (1800dots/inch).

Borceux: Het maken van diagrammen (via \LaTeX)

Een interessant verhaal over 'diagram' macros voor het maken van commutator, homologie, categorie, algebraïsche topologie etc. diagrammen. (Een aankondiging van een gebruiker over het bestaan van deze macros is gedaan in \TeX HaX van jan 90.) Andere diagram programmatuur is: `catmac` van Barr \TeX HaX89, en de macros van Taylor (Imperial College). $Lams\TeX$ werd als zodanig niet genoemd. Vanwege schalingsinvariantie is gekozen voor de `picture` omgeving van \LaTeX . Bij diagrammen zijn de moeilijkheden: schuine lijnen en de lengte van een pijl bij knopen van verschillende grootte. In deze programmatuur zijn zowel de pijlen als de knopen elementen van een conceptueel array. Er is een Engelstalige gebruikersgids. De macros schijnen al op onze fileservers te staan.

Siebenmann: $LAMS\TeX$

Een vrij uitvoerige bespreking van dit pakket dat de functionaliteit van zowel \LaTeX als $AMST\TeX$ biedt: algemeen formaat, commutator diagrammen, en tabellen.

Alhoewel het een uitgebreid verhaal is, bevat het zo goed als geen concrete voorbeelden. (Terloops werd opgemerkt dat Desarmien en Ostromoukhov de picture omgeving in plain $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ hebben geïmplementeerd.) Voor de tabellen wordt geadviseerd deze apart te maken en deze elektronisch in te plakken via dvipaste^5 , vanwege lage verwerkingsnelheid en groot geheugenbeslag! Bij commutator diagrammen moet men de knopen annex de bijbehorende pijlen herdefinieren. De knopen zijn elementen van een matrix. De PC versie kost $\approx \$100,-$.⁶

Naudin e.a.: Zetten van ADA programmas

Een goede samenvatting is gegeven in de abstract

'In this article, we introduce a tool for typesetting programs written in a programming language with keywords. We propose a style derived from the one used by the WEB system to typeset PASCAL programs. The strength of the set of macros that really do the job lies in the use of the internal mechanisms of $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ in order to recognize the keywords, and thus no complex automation need to be considered. This way, the process is of reasonable efficiency, in contrast with the horrible slowness of a classical method written with $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$.'

Voor de lay-out van een programma is een preprocessor nodig. Gegeven een mooie 'presentatie' lay-out, met gereserveerde woorden in hoofdletters, dan kan m.b.v. de macros het fraai gezet worden: vetgedrukte gereserveerde woorden en de rest via italics. Alhoewel geïllustreerd aan de hand van ADA, is het niet beperkt tot ADA. Let wel de kopij betreft documenten met heren der programmas ter illustratie. Dit is dus wat anders, eenvoudiger doelstelling, dan zetten van een groot programma doorspekt met commentaar als kopij; hiervoor is WEB.

Het verhaal behandelt het algemene aspect van: woord voor woord inlezen van tekst, en het herkennen van een ingelezen woord als een woord uit een verzameling, in dit geval van gereserveerde woorden. De macros beslaan 40 regels met 63 definities van de ADA gereserveerde woorden.

En passant wordt een andere toepassing gegeven n.l. het zetten van tekstpuzzles i.e. in een tekst worden woorden vervangen door spaties en dan moet de gemodificeerde tekst, zowel als het negatief, gezet worden. (N.b. Dit kan nuttig zijn bij het vervaardigen van transparanten waarbij men meerdere lagen over elkaar heen projecteert, b.v. bij gebruik van kleuren.)

De auteurs geven zelf aan waar de macros nog geperfectioneerd kunnen worden: de afdruk voorzien van

regelnummers, en het automatiseren van het bepalen van een goede paginagrens.

Een nuttig, mooi opgebouwd en leerzaam verhaal. Als open punt zou ik willen noemen dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen commentaar (ook via italics) en de echte programmatekst. Verder is niet duidelijk gemaakt wat algemeen als mooie typografie van programmas wordt gehanteerd, anders dan wat Knuth via WEB doet.

Guillopé: Streepjescode

Op zich een interessant probleem: het zetten van streepjescode via $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$. De motivatie was automatisering van de registratie van bibliotheekboeken. Elk boek (de collectie bevat ≈ 20.000 boeken) moest voorzien worden van stickers met gedrukte streepjescode. Het verhaal is onduidelijk en oppervlakkig. De representatie van de invoer lijkt mij niet gelukkig.

Cérin e.a.: Kleurendruk via ' $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ '

Na de constatering dat kleur een parameter is naast contrast en helderheid, die de overdracht van informatie kan ondersteunen, rapporteren de auteurs over hun experimenten met $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$, Postscript en het gebruik van kleuren laserprinters. Het verhaal draait om: $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ aanpassing c.q. uitbreiding met nieuwe macros, voor gekleurde omlijning (tekst, tabel), tekens in kleur, en kleurverschuiving; de koppeling van Postscript (DVIPS, Rokicki); afdruk via QMS Colorscript Model 10. Het is nog niet erg duidelijk allemaal.

Taupin: Music $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$

Het verhaal werd indrukwekkend gebracht. De problemen bij het zetten van muziek zijn: speciale symbolen (sleutels, noten, stokken, . . .), meerdere partijen (het is dus 2-dimensionaal, en in 'real-time'), toegevoegde notaties (bogen, aanzwellen, afnemen, . . .), en natuurlijk ook hier weer de afbrekingen (regel en pagina). $\text{MuT}_{\text{E}}\text{X}$ (Steinbach & Schofer; Jalbert) heeft teveel beperkingen, o.a. één partij en de lineaire benadering. Beperkingen zijn nog: handmatige invoering regel- en paginaovergangen, geen aanzwelling/afname. Alhoewel intrigerend is het mij niet duidelijk hoe ik een eenvoudige fluitpartij hiermee kan zetten.

Mijn verhalen: 'Bridge' en ' $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ en SGML'

Het $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ -SGML-verhaal is als bijlage bij een NTG-verslag verschenen (zie bewerkte en voorlopige laatste versie als bijlage AA bij dit verslag).

Het bridgeverhaal bevat ook algemene aspecten, m.n. het aan de kaak stellen van de verkeerde attitude om

⁵Een $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ postprocessor, zie $\text{HIT}_{\text{E}}\text{X}$, TUGboat, juli 89.

⁶Niet te verwarren met: AMS- $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ van AMS, waarover later meer.

programmeernotaties uit karweibesturingstalen, PASCAL, ADA etc., als zodanig in (La)T_EX te implementeren. Functioneel zijn bijv. keyword en optionele parameters reeds aanwezig! Daarnaast is de aanpak relevant: kijk eerst wat gebruikelijk is bij de onderhavige (bridge)typografie en probeer vervolgens T_EX daarvoor uit te breiden met macros, zo eenvoudig, robuust en gebruikersvriendelijk mogelijk. En —last but not least— weet van ophouden, geef aan wat bewust achterwege is gelaten.

Conclusie

Al met al een gezellige, leerzame en nuttige bijeenkomst, waarbij ik mijn Frans weer eens wat heb kunnen ophalen.

Enige Franse woorden:

ecran	scherm
commodité d'emploi	gebruikersgemak
fichier	file
guillemets: << en >>	aanhalingstekens
logiciel	programmatuur
lexème	token
messagerie	list server
maison d'édition	uitgever
ordinateur	computer
Publication Assisté par Ordinateur	DTP
pilote	driver
police	font
réseau	netwerk

De conferentie op zich was prima verzorgd, evenals 'het uitstapje' naar Carcassonne. De documentie er omtoe echter bevatte diverse onvolkomenheden: verkeerde spelling van namen, onjuiste dan wel onvolledige adresgegevens, cahiers met typografische 'blooper's: her en der teveel witruimte, legenda labelwoorden in het Engels terwijl artikel in het Frans zijn (het 'chapter'-probleem).